

סקר בינלאומי של מחירי החלב החודשי והשנתי

מצב השוק

אחרי תקופה די משמעותית של ירידת מחירים, שוק החלב התחיל להתיצב באופן הדרגתי מאז חודש אוגוסט 2002. חוסר האיזונים בשוק במשך השנה הביא לידי התערבות מוסדית על ידי קניית קרוב ל-150,000 טון חמאה וכמעט אותה כמות של אבקת חלב רזה. כתוצאה מזה הוחזר האיזון בין הצע וביקוש ובמובן זה אפשר לומר שתחזית השוק משתפרת.

בתוך השוק האירופי המשותף, יצרני חלב בכמה מדינות, כגון צרפת ובריטניה ייצרו מעל למכסה באופן ניכר ויתכן שיצטרכו להקטין כמות החלב לצורך איזון עם המכסה – בעוד שלמדינות אחרות, כמו לגרמניה, הולנד ואירלנד יש להן בעיה הפוכה. ביקוש הגבינה הפנימי השתפר והמאגרים שנבנו קודם קטנו לרמות יותר נוחות, כך שנראה גם שיפור במחירי הגבינות.

ייצור החמאה השנה הוא יותר גדול בכ-2.5%, בהשוואה לאשתקד. ברוב מדינות השוק האירופי המשותף נפסקו התמיכות במחיר החמאה, אם גם הביקוש הפנימי ירד. מכל מקום, צופים ביקוש גובר לגבינה ולחמאה בעונת החגים הקרבה.

שוק אבקת-החלב הרזה יציב והייצור יורד עתה בהתאם למקובל בעונה. אם זאת, בהצע בינלאומי מוגבל כלשהו ניכרת יותר התעניינות מחוץ לאירופה כאשר קניינים בכח זקוקים לאירופה כדי לספק צרכים בטווח הקצר. המחירים המוצעים נעים סביב 207 יורו ל-100 ק"ג אבקה, בהחלט מעל למחיר ההתערבות (המוסדית) הרשמי, ברוטו.

אותו דבר ניתן לומר לגבי השוק של אבקת-חלב מלא, שהוא גם כן יציב. לאחרונה עלו המחירים לסביב 255-260 יורו ל-100 ק"ג בגלל ביקוש יותר גדול מחוץ לאירופה.

יתכן שבחודשים הקרובים ייווצר שיפור יותר מבני של המחירים, ככל שהביקוש בשוק העולמי ימשיך לגדול ויהפוך ליותר בעל אופי קבוע. סביר להניח צמיחה כלכלית תהווה את הדחף הנחוץ. מצד שני, אפשר שעודפי הייצור של אבקת-חלב שבידי ארה"ב ואירופה ישמשו כגורם מגביל בהקשר האמור.

מחיר החלב הממוצע

מחיר החלב הממוצע ששולם על ידי 17 המחלבות האירופאיות עבור חלב שסופק להן בחודש אוקטובר 2002 היה 32.24 יורו/100 ק"ג חלב סטנדרט (4.2% שומן, 3.35% חלבון, ספירת חידקים 25,000, סת"ס 250,000 – בכמות שנתי של 350,000 ק"ג).

בזה מחיר החלב הממוצע השנה הוא נמוך ב-1.62 יורו/100 ק"ג חלב סטנדרט בשנה הקודמת, שהם 4.8% בהשוואה למחיר נובמבר 2001 כשהיה 33.86 יורו/100 ק"ג חלב סטנדרט. מן הראוי לציין שאז חלב סטנדרט נחשב עדיין עם 50,000 חידקים ו-350,000 סת"ס.

או איפה אנתנו? האם התייעלנו ובאיזה מדד נבחר – ש"ח או יורו או דולר?

לפני שניגש להשוואת מחירי החלב ליצרן בשער המחלבה בישראל למחירי החלב בשוק האירופי המשותף, בארה"ב ובניו-זילנד – מן הנכון לעמוד על השינויים מרחיקי-הלכת הנוגעים לשערי המטבעות העיקריים (יורו, דולר, ש"ח), במחצית נובמבר 2001 בהשוואה ל-22/11/02:

שער היציג של	1.00 יורו	1.00 US\$
	בש"ח	בש"ח
נובמבר 2001	3.7346	4.2330
נובמבר 2002	4.6961	4.6800
שינוי מראשית 2002	+20.18%	+5.98%

מחירי החלב בישראל, אירופה, ארה"ב וניו זילנד לכל 100 ק"ג חלב סטנדרט.

ניו זילנד	ארה"ב	אירופה	ישראל			
			יורו	\$	ש"ח	
יורו	יורו	יורו	יורו			
12.92	31.56	33.86	37.85	33.39	141.34	נובמבר 2001
17.73	36.02	31.97			144.49	ממוצע שנתי 2001
			32.49	32.58	152.47	נובמבר 2002
					147.66	ממוצע שנתי 2002

* הנתונים הכספיים בישראל מתייחסים לליטרים ולא לק"ג; רמת הרכיבים שומן וחלבון גם לא נלקחה בחשבון מטעמי נוחיות הכותב - מ.מ.

או עושים התאמות במחיר המטרה וכדי לכסות עלותן שוב ושוב מעלים את מחירי החלב ומוצריהם לצרכן. בל נתפלא, אם ציבור צרכנים קשיי יתרחק מן החלב ויסתפק בתחליפים זולים יותר, חלקם מיובאים (אולי). דבר גורר דבר, עליית המחיר לצרכן עלולה לגרום הקטנת הצריכה וזאת מצידה תגרום להקטנת המכסה הארצית.

תוצאה אפשרית וכמעט מחוייבת המציאות תהיה יציאת יצרנים קטנים ואולי פחות יעילים ממסגרת הייצור. טוענים שמכסתם תתקבל בברכה על ידי המתייעלים התורנים. אלא מה, יציאתם של יצרנים פחות יעילים או מכל סיבה שהיא (אין בן ממשך, למשל) תגרום בהכרח לשידוד מערכות בנושא הרכב המדגם הקובע בחישוב מחיר המטרה העתידי. אמנם, המדגם יהיה מייצג גם הפעם. אך הוא ייצג אמת יעילות יותר גבוהה ולכן, יהיה מי שימצא לנכון לקצץ במחיר המטרה העתידי וחוזר חלילה. למישהו יש פתרונות? קדימה, נשמע ונלמד אותם. בהזדמנות זאת מזכירתי לקרוא שוב בדו"ח מועצת החלב לשנת 2001, עמ' 38:

בסיכומי של עניין, ובהתחשב בעובדה המצערת שישראל אינה נחשבת לשחקן חשוב בשוק החלב העולמי, ההתיעלות כביכול במונחים של יורו או/ו דולר נובעת רק מן השינויים בשערי המטבע. למעשה ועל מנת לשמור על חלקו של היצרן, יש צורך להתאים את מחיר המטרה מדי רבעון. סוף-סוף אנחנו חיים במסגרת של ענף מתוכנן ובמסגרת תנאי הרפורמה של ייצור חלב בישראל זאת אולי הברירה הפחות גרועה.

למעשה, תנאי הסחר העולמי המוכתבים על ידי ענקי היצרנים ומנגנוני המשא-ומתן שבשליטת ממשלותיהם ומוסדותיהם - הם שמאלצים את יצרני החלב שלנו לייעל ולהתייעל (כלומר, לייצר חלב במחיר זול יותר) מעבר לגבול ריווחיותם המצומצמת בלא-הכי. הרי הרפורמה עוסקת בעיקר בהיענות לדרישה הצודקת למדי של הקהל העירוני המתקדם בכל הנוגע לאיכות הסביבה. סיפוק הדרישות של חוקי איכות הסביבה מוטל לרוב על הרפתנים היצרנים, יען כי מסיבות שונות ורבות קופת המדינה אינה סובלת מעודפים.

מחיר מטרה לחלב בקר בשער המחלבה (אג/ליטר)

2001	2000	1999	1998	1997	1996	1995	1994	1993	1992	
147.38	153.12	144.81	141.18	141.58	136.43	117.29	107.72	99.99	91.48	מחירים שוטפים
										מחירים מתואמים
147.38	154.80	148.07	151.86	160.52	168.62	161.39	163.14	170.05	172.63	לשנת 2001

קצב היוצאים מן הענף. זה קרה ועדיין קורה בארצות אחרות אולי לא ירחק היום בו חלק ניכר של הענף יישלט בידי ההון ובעליו. האם זאת היתה כוונת המשורר?

לפי כך התייעלנו בערכי מטבע של 2001 ב- 25.25 אגורות לליטר סטנדרט במכסה, שהן 14.6% פחיתה במחיר המטרה המתואם. בינתיים, בתחילה לאט ומי יודע עד כמה יגבר

עידכונים נוספים

החל מאצמט נובמבר שעבר משרד החקלאות של ארה"ב הוריד את רף התמיכה לאבקת חלב רזה ב-11% (ל-\$ 1765/טון) והגדיל את מחיר התמיכה לחמאה ב-23%, מ-\$ 1885/טון ל-\$ 2315/טון. פעולות אלה יביאו לשינויים כמעט מידיים בהקפים אלה במחירי השוק האמריקאי.

נמוך יותר, בהשוואה לתקופה אשתקד. בעוד בנירזילנד צופים ייצור חלב קרוב לזה של התקופה הקודמת, תנאי היובש הנמשכים באוסטרליה מורידים את התחזיות לייצור של 3%-5% נמוכים בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד.

באוקטובר ש"ז הגיע ייצור החלב (אבקה וחמאה, בעיקר) לשיא, יחסית לשנה החולפת והשנה הקודמת. אספקת חלב יותר קטנה מתבטאת, בין היתר, בחיזוק מחיריהן של אבקות חלב מלא ורזה.

אוקיאניה: תנאי מזג האוויר לעת הזאת באוקיאניה מביאים לידי תחזית של ייצור חלב

(מ.מ.)

הערות לטבלאות הסקר:

- (1) כל המחירים בלי מע"מ, משולמים ליצרן בהנחה של הובלת חלב כל יומיים. המחיר ל-100 ק"ג חלב סטנדרט עם 4.2% שומן, 3.35% חלבון כללי, ס"ה ספירת חידקים 24,999, סת"ס 249,999 וכמות חלב שנתית של 350,000 ק"ג.
 - (2) ממוצע אריתמטי לחודש זה.
 - (3) מחירי קטגוריה III מותאמים ל-4.2% שומן, 3.35% חלבון וסת"ס 249,999.
 - (4) כולל תוספות מחיר אחרונות, לרוב קשורות להצלחה התפעולית של החברה/מחלבה.
 - (5) מבוסס על השיטה הנהוגה בנירזילנד, במותאם ל-4.2% שומן, 3.35% חלבון ו-350,000 ק"ג חלב למשלוח בשנה.
- כמו כן, להבנת כותרות הטבלה:
- א - ארצות לפי ר"ת: BE בלגיה, DE גרמניה, DK דנמרק, FI פינלנד, FR צרפת, GB בריטניה, IE אירלנד, IT איטליה, NL הולנד, SE שבדיה, NZ ניירזילנד, US ארה"ב.
 - ב - התאמה איכותית.
 - ג - התאמה כמותית.
 - ד - התאמה עונתית.
 - ה - מחיר חלב בחודש זה.
 - ו - תוספות מחיר אחרונות.
 - ז - המחיר הממוצע ב-12 החודשים האחרונים.

כריכת חוברות "משק הבקר והחלב"

כמו בשנה שעברה, אנו מתכוונים להוציא בכרך אחד את חוברות "משק הבקר והחלב" של שנה שלמה, מס' 296 - 301 וחוברת "חקר ומעש" מס' 24. החברים המעוניינים בכריכת חוברותיהם מתבקשים לשלחן אלינו בהקדם האפשרי, על מנת שנוכל לרכז מספר גדול יותר של כריכות ובזה להוזיל עלותן. כמו בשנה שעברה (2001), גם להבא נפרסם את הדו"ח השנתי של המ"ב וספר העדר בצורת ספרון בעל כריכה משלו, כך שלא נוכל לכרוך אותו יחד עם חוברות "משק הבקר". לכן, מיד עם גמר שנת 2002 היה כבר מוכנים לקבל את חוברות "משק הבקר", כולל "חקר ומעש" לשם כריכתן.

INTERNATIONAL MILK PRICE REVIEW for OCTOBER 2002 deliveries

(for standardized (1) milk and based on payment systems of the companies)

All prices expressed in euro/100 kg		כל המחירים ב־אירו ל־100 ק"ג חלב					
Company החברה/המחלבה	א	Quality adjustment ב	Quantity adjustment ג	Seasonal adjustment ד	MILK PRICE this month ה	Most recent supplementary payment ו	Rolling av last 12 months (4) ז
Belgomilk	BE	0.73	0.99		32,10	0.00	29,71
Humana Milch Union eG	DE				31,77	-0.25	30,90
Nordmilch	DE		0.11		29,76	-0.20	29,47
Arla Foods Denmark	DK	1.21			30,87	1.96	32,94
the Kymppi Group	FI	1.65		3.43	36,12	2.08	35,29
Bongrain CLE (Basse Normandie)	FR	0.74			32,64	none	31,87
Danone (Pas de Calais)	FR	0.59			33,70	none	31,93
Lactalis (Pays de la Loire)	FR				32,58	none	31,83
Sodiaal	FR	0.73			35,28	none	32,47
Express Dairies	GB	1.70		1.54	30,00	none	28,34
First Milk	GB	0.46		2.70	28,31	0.00	25,69
Glanbia	IE				34,19	0.00	29,22
Golden Vale (South) / Kerry Group	IE				27,97	none	28,66
Parmalat (Parma)	IT	0.90			39,34	none	39,73
Campina	NL	0.04	0.45	3.63	30,61	3.24	31,66
Friesland Coberco Dairy Foods	NL	0.04		3.70	32,13	1.83	32,30
Arla Foods Sweden	SE	0.11			30,76	0.66	30,99
AVERAGE MILK PRICE THIS MONTH(2) מחיר ממוצע לחודש זה(2)					32,24		31,35
New Zealand (5)	NZ				10,01	none	16,78
United States of America (3)	US	0.13			26,85	none	28,86

המקור: European Dairy Farmers (EDF) (יצרני חלב אירופיים).

Productschap Zuivel (PZ) (מועצת החלב ההולנדית).

Dutch Farmers Union (LTO) (איחוד חקלאי הולנדי).

מחירי חלב בשער המחלבה (ללא דמי שירות מועצת החלב).

2002	2001	2000	1999	1998	1997	רבעון
142.03	147.93	149.95	137.83	136.40	133.80	1 - 3
143.67	145.93	149.95	138.33	136.40	137.40	4 - 6
152.47	142.76	149.95	142.27	135.10	138.60	7 - 9
152.47	141.34	149.95	145.06	135.10	133.30	10-12